

МОТИВАЦІЙНІ ПРІОРІТЕТИ УЧАСНИКІВ
МАСОВИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ
СИСТЕМИ СПОРТУ ДЛЯ ВСІХ

Ростислав Турка, Тетяна Клімченко

Львівський державний університет фізичної культури

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження у сфері фізичної культури та спорту дають підстави стверджувати, що велика частина населення має недостатній обсяг рухової активності. До занять фізичною культурою та спортом залучено лише 13,5% населення [3, 4].

Задля покращення ситуації в Україні та підвищення рівня рухової активності населення протягом багатьох років проводиться активна робота з пошуку ефективних засобів їхнього залучення до фізкультурно-оздоровчих занять [1]. Зокрема, високою популярністю в установах системи спорту для всіх користуються масові рекреаційні заходи, які і спонукають громадян до систематичних фізкультурно-оздоровчих занять.

В останні роки проводяться дослідження, присвячені проведенню масових рекреаційних заходів, ведуться пошуки щодо впровадження в практику інновацій при організації та проведенні, зокрема: «Ярмарок спорту», «Тиждень доступного спорту», «Мама тато я спортивна сім'я», «Козацькі забави» та ін.) [2, 5, 6]. Здійснюється це з метою збільшення кількості залучених до систематичних рекреаційних занять.

При вивченні проблем спортивно-масових заходів важливе місце приділяється культурі їхнього проведення та створення сприятливих умов для учасників і глядачів. На думку дослідників (Мічуда Ю. П. 2007; Дутчак М. В. 2010), вивчення цього соціального явища актуально з кількох позицій:

- по-перше, система масових рекреаційних заходів відіграє значну роль в управлінні рухом спорту для всіх;
- по-друге, в певних соціальних умовах заходи є ефективним засобом виховного впливу;
- по-третє, заходи широко застосовуються організаціями системи спорту для всіх як засіб залучення населення до рухової активності [2, 6].

Важливим чинником у підвищенні ефективності проведення масових заходів рекреаційного характеру є приведення їх у відповідність до вимог сучасного потенційного споживача фізкультурно-оздоровчих послуг. Тому ми вважаємо, що важливим та актуальним є вивчення мотивації різних верств населення до участі в спортивно-масових задах.

Мета дослідження: вивчення мотиваційних пріоритетів учасників масових рекреаційних заходів.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури; документальний метод; соціологічні методи (анкетування); методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення.

Нами проводилося анкетування учасників масових рекреаційних заходів щодо їхнього ставлення й мотивації до участі у них. У таблиці представлені причини, що спонукали людей до участі у спортивно-масових заходах (табл. 1).

Таблиця 1

Причини, що сприяли участі у масових рекреаційних заходах (%)

Причини	Вікові групи учасників СМЗ		
	Молодь (n=112)	I зрілий (n=87)	II зрілий (n=80)
Зміцнення здоров'я	20,8	40,5	50,4
Підвищення рівня розвитку фізичних якостей	50,4	58,6	31,8
Природна потреба у рухах	28,8	60,2	65,4
Вплив думки оточуючих	8,6	5,6	5,6
Перегляд змагань у якості глядача	10	18,6	5,6
Естетичність виступу учасників на заходах	4,7	15,2	5,5

Як свідчать дані проведеного опитування найбільш впливовими причинами вважаються: зміцнення здоров'я (20,8%, 40,5%, 50,4% відповідно), підвищення рівня розвитку фізичних якостей (50,4%, 58,6%, 31,8% відповідно), природна потреба в рухах (28,8%, 60,2%, 65,4% відповідно). Ці причини характерні для всіх вікових груп. Однак така причина, як підвищення рівня розвитку фізичних якостей, більш значима в перших двох вікових групах (молодіжному та I періоді зрілого віку). Учасники даних груп мають добру фізичну підготовленість і прагнуть до подальшого її підвищення. Природна потреба в рухах особливо яскраво проявляється у представників

I та II періодів зрілого віку. У представників молодіжного віку ця потреба ще не стала провідною, бо частково задовільняється спонтанною руховою активністю протягом дня. Результати опитування показують, що перегляд змагань і їх естетичних сторін не у багатьох глядачів викликало бажання долучитися до участі у них. В цьому ми вбачаємо недоліки організації змагань і приховані можливості залучення різних контингентів населення до занять руховою активністю.

Аналіз привабливих сторін спортивних змагань показав певну неоднорідність вподобань учасників різних вікових категорій (табл. 2).

Таблиця 2

Привабливі сторони масових рекреаційних заходів (%)

Привабливі сторони	Вікові групи учасників СМЗ		
	Молодь (n=112)	I зрілий (n=87)	II зрілий (n=80)
Святковість та урочистість заходів	12,8	30,5	50,4
Естетика спортивно-масових заходів	30,4	33,6	31,8
Суперництво, азарт	56,7	45,2	20,4
Отримання призів та заохочувальних подарунків	10,5	7,6	5,6

Зокрема, суперництво та азарт приваблює учасників молодіжного та I періоду зрілого віку (56,7% та 45,2% відповідно). Хоча масові рекреаційні заходи, не ставлять за ціль прояв учасниками високих спортивних результатів, проте цілком природно, що вони готуються до суперництва. У II періоді зрілого віку на перше місце виходять святковість та урочистість заходів (50,4% опитаних).

Важливе місце серед усіх привабливих сторін займає естетика спортивно-масових заходів. Цей показник обрали третя частина всіх вікових категорій.

Таким чином, певна неоднорідність відповідей учасників спортивно масових заходів ставить перед організаторами завдання враховувати вищезазначені відмінності при плануванні та проведенні масових рекреаційних заходів.

Висновок.

Встановлено головний мотив, який спонукав респондентів до участі у спортивно-масових заходах – покращення стану здоров'я. Він має велике

значення на фоні його загального зниження. Також серед мотивів, що отримали високу оцінку учасників масових рекреаційних заходів були: підвищення рівня розвитку фізичних якостей та природна потреба у рухах.

Виявлено відмінності у вподобаннях привабливих сторін масових рекреаційних заходів в залежності від вікової категорії. Зокрема, молодіжний та I період зрілого віку надали перевагу суперництву та азарту (56,7% та 45,2% відповідно); особи ж II періоду зрілого віку – святковості та урочистості (50,4%).

Література:

1. Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 24.12.2015)
2. Мічуда Ю. П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку: закономірності функціонування та розвитку : монографія / Ю. П. Мічуда. – К. : Олімп. л-ра, 2007. – 216 с.
3. Результати державних спостережень за формою 2 ФК за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/11500> (дата звернення 24.12.2015)
4. Населення (1991–2014 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.12.2015)
5. Турка Р. О. Спортивно-масові заходи в системі Спорт для всіх як засіб залучення населення до систематичних занять руховою активністю / Турка Р. О. // Науковий часопис. Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура та спорт)» : зб. наук.праць / За ред. Г. М. Арзютова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. Вип. 7. С. 322–328.
6. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні : теорія та практика. – К. : Олімпійська література, 2009. – 279 с.